

6. Hafta Türkçe Yazım Kuralları

Başlat

Dersin Hedefi

Bu dersin hedefleri şöyledir;

Türkiye’de resmi dil olarak Türkçe kullanılmaktadır. Dolayısıyla Türkiye’de yaşayan herkesin Türkçemizin yazım kurallarını iyi bilmesi ve yazım hataları yapmaması gerekmektedir. Oysa gazeteleri, dergileri, kitapları elimize aldığımızda her birinde sayısız yazım hatası ile karşılaşmaktayız. Bu hataların birçoğunu üniversite mezunu birçok gencimiz de yapmaktadır. Bu durum da hayli üzücüdür.

Bu ders ve bundan sonraki 3 ders boyunca yazım kuralları ve noktalama işaretleri üzerinde duracağız. Bu dersleri dikkatli bir şekilde takip eden öğrencilerimiz dilimizi yazım kurallarına uygun ve daha doğru bir şekilde kullanacaktır.

İçindekiler

Kısaca işleyeceğimiz konular şöyledir;

- Uzun Ünlünün Kullanımı
- Düzeltme İşaretinin Kullanımı
- Pekiştirmeli Sözlerin Yazılışı
- Ek Fiilin Yazılışı
- Fiil Çekimi ile İlgili Yazılışlar
- **Şey** Sözcüğünün Yazılışı
- Deyimlerin Yazılışı
- Bağlaç Olan **'ki'**nin Yazılışı
- Bağlaç Olan **da / de**'nin Yazılışı
- Soru Eki **mı / mi / mu / mü**'nün Yazılışı
- Hece Yapısı ve Satır Sonunda Kelimelerin Bölünmesi
- İkilemelerin Yazılışı
- Alıntı Kelimelerin Yani Dilimize Yabancı Dillerden Girmiş Kelimelerin Yazılışı
- Sayıların Yazılışı

Uzun Ünlünün Kullanımı

Kökeni Türkçe olan kelimelerde bugün uzun ünlü yoktur.

Uzun ünlü, Arapça ve Farsçadan Türkçeye giren kelimelerde ise hala mevcuttur.

Aşağıdaki örneklerde parantez içerisindeki sözcüklerde iki nokta ile gösterilen bu uzun ünlüler yazıda herhangi bir işaretle gösterilmez.

Örnekleri inceleyelim:

- **adalet** (ada:let),
- **beraber** (bera:ber),
- **ifade** (ifa:de),
- **kaide** (ka:ide),
- **numune** (numu:ne),
- **sade** (sa:de),
- **şair** (şa:ir) vb.

[GÖSTER](#)

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

Düzeltilme İşaretinin Kullanımı

Düzeltilme işaretinin kullanılacağı yerler aşağıda gösterilmiştir:

Yazılışları bir, anlamları ve söylenişleri ayrı olan kelimeleri ayırt etmek için okunuşları uzun olan ünlülerin üzerine konur:

UYARI: *Kâtil* (öldüren) ve *kâdir* (güçlü) sözcüklerinin, öldürme anlamına gelen *katil* sözcüğü ve değer, kıymet anlamlarına gelen *kadir* sözcüğü ile karışma ihtimali olduğu hâlde düzeltilme işareti konmadan yani şapkasız yazılmaları yaygınlaşmıştır. Bu yüzden şapkasız yazılmaları yanlış kabul edilmez.

Örnekleri inceleyelim:

- *adem* (yokluk) — *âdem* (insan)
- *adet* (sayı) — *âdet* (gelenek, alışkanlık)
- *aşık* (eklem kemiği) — *âşık* (vurgun, tutkun)
- *hal* (sebze, meyve vb. satılan yer) — *hâl* (durum, vaziyet)
- *hala* (babanın kız kardeşi) — *hâlâ* (henüz)
- *şura* (şu yer) — *şûra* (danışma kurulu) vb.

GÖSTER

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

Düzeltilme İşaretinin Kullanımı

Arapça ve Farsçadan dilimize giren birtakım kelimelerle özel adlarda bulunan ince g, k ünsüzlerinden sonra gelen a ve u ünlüleri üzerine konur:

UYARI: Kişi ve yer adlarında ince l ünsüzünden sonra gelen a ve u ünlüleri de düzeltilme işareti ile yazılır:
Halûk, Lâle, Nalân;
Elâziğ, İslâhiye, Lâdik, Lâpseki, Selânîk vb.

Örnekleri inceleyelim:

- Nigâr, dergâh, gâvur, karargâh, tezgâh, yadigâr;
- Hakkârî, dükkân, hikâye, kâfir, kâğıt, Kâzım;
- mahkûm, mezkûûr, sükûn, sükût vb.

GÖSTER

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

Düzeltilme İşaretinin Kullanımı

Nispet ekinin, iyelik eki ve belirtme durumu yani **-i** hal ekiyle karışmasını önlemek için kullanılır:

UYARI: Nispet eki alan kelimelere Türkçe ekler getirildiğinde düzeltme işareti olduğu gibi kalır:

millileştirmek, millilik, resmileştirmek, resmîlik vb.

Örnekleri inceleyelim:

- Türk askeri — askerî okul,
- İslam dini — dinî bilgiler,
- Fizik ilmi — ilmi tartışmalar,
- Atatürk'ün resmi — resmî kuruluşlar vb.

Görüldüğü gibi soldaki örneklerde **iyelik eki**, sağdaki örneklerde ise **nispet eki** kullanılmıştır.

GÖSTER

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

Pekiştirmeli Sözlerin Yazılışı

Sıfat veya zarf görevindeki pekiştirmeli sözler yani ön ekle yapılan pekiştirmeler bitişik yazılır:

Örnekleri inceleyelim:

- apaçık, apak, büsbütün, çepeçevre, çırılçıplak, dümdüz,
- düpedüz, güpegündüz, kapkara, kupkuru, masmavi, mosmor,
- paramparça, sapasağlam, sapsarı, sırsıklam, sırsıklam, sipsivri, yemyeşil vb.

[GÖSTER](#)

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

Ek Fiilin Yazılışı

Ek fiilin çekimli biçimleri (idi, imiş, ise) ayrı yazılabildiği gibi bitişik olarak da yazılabilir.

Ünsüzle biten kelimelere bitişik olarak yazıldığında **i** ünlüsü düşer, ayrıca büyük ünlü uyumuna uyar:

Ünlüyle biten kelimelere bitişik olarak yazıldığında araya **y** ünsüzü girer ve başındaki **i** ünlüsü düşer, ayrıca büyük ünlü uyumuna uyar:

Örnekleri inceleyelim:

yorgun-du (yorgun **idi**), güzel-miş (güzel **imiş**),
gelir-se (gelir **ise**) vb.

Örnekleri inceleyelim:

sonuncu-y-du (sonuncu **idi**), yabancı-y-miş
(yabancı **imiş**), ne-y-se (ne **ise**) vb.

GÖSTER

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

Ek Fiilin Yazılışı

Ek-fiilin zarf-fiil eki olan **-ken** ekini almış biçimi olan **iken** ayrı yazılabildiği gibi kelimelere eklenerek de yazılabilir. Eklenerek yazıldığında baştaki **i** düşer. Eklendiği kelimenin ünlüleri kalın olsa da **-ken** zarf-fiil ekinin ünlüsü ince kalır:

iken, ünlüyle biten kelimelere bitişik olarak yazıldığında araya **y** ünsüzü girer ve başındaki **i** ünlüsü düşer:

Örnekleri inceleyelim:

başlayacak-**ken** (başlayacak **iken**), geliyor-**ken** (geliyor **iken**), dargın-**ken** (dargın **iken**), akar-**ken** (akar **iken**), dolgun-**ken** (dolgun **iken**), uyur-**ken** (uyur **iken**), yazar-**ken** (yazar **iken**); gülmüş-**ken** (gülmüş **iken**), öğretmen-**ken** (öğretmen **iken**) vb.

Örnekleri inceleyelim:

evde-y-**ken** (evde **iken**), okulda-y-**ken** (okulda **iken**), okumakta-y-**ken** (okumakta **iken**), yolda-y-**ken** (yolda **iken**) vb.

GÖSTER

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

Fiil Çekimi İle İlgili Yazılışlar

-a / -e, -acak / -ecek, -ayım / -eyim, -alım /
-elim, -an / -en vb. eklerden önce gelen
ünlü veya ekin geniş ünlüsü, söyleyişe
bakılmaksızın a / e ile yazılır:

Örnekleri inceleyelim:

başlaya, gelmeye;
başlayacağım, gelmeyeceksin;
başlayayım, geleyim;
başlayalım, gelmeyelim;
başlayan, gelmeyen vb.

[GÖSTER](#)

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

"Şey" Sözcüğünün Yazılışı

Şey sözcüğü her zaman **ayrı** yazılır.

Örnekleri inceleyelim:

- Sen bana bir şey mi söylemeye çalışıyorsun?
- Her şey siz sevgili yavrularım için, dedi annesi.
- Sen benim her şeyimsin yavrucuğum.

GÖSTER

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

Deyimlerin Yazılışı

Deyimler ayrı yazılır:

Örnekleri inceleyelim:

- akıntıya kürek çekmek,
- Burnu havada
- çam devirmek,
- çanak tutmak,
- gönlünden geçirmek,
- göz koymak,
- kulak asmak,
- kulak asmak,
- kulak kabartmak,
- çantada keklik,
- devede kulak,
- yağlı kuyruk,
- yüz görümlüğü
- vb.

GÖSTER

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

Bağlaç Olan ki'nin Yazılışı

Bağlaç olan **ki** her zaman ayrı yazılır.

Dikkat: Belki, çünkü, hâlbuki, mademki, meğerki, oysaki, sanki bağlaçlarında yer alan **ki** bağlaçları ise bitişik yazılır.

Şüphe ve pekiştirme göreviyle kullanılan **ki** sözü de ayrı yazılır:

Örnekleri inceleyelim:

- Ne yazık **ki**, diyelim **ki**, tut **ki**, gel gör **ki**, bilmem **ki**, demek **ki**, kaldı **ki**v.
- Türk dili, dillerin en zenginlerindendir; yeter **ki** bu dil, şuurla işlensin. (Atatürk)
- Geçmiş zaman olur **ki** hayali cihan değer. (Necip Celal Ander)

Örnekleri inceleyelim:

- Ders bitti, zil çaldı mı **ki**?
- Seni öyle göreceğim geldi **ki**.

[GÖSTER](#)

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

Bağlaç Olan da / de'nin Yazılışı

Bağlaç olan da / de ayrı yazılır ve kendisinden önceki kelimenin son ünlüsüne bağlı olarak büyük ünlü uyumuna uyar:

UYARI: Ayrı yazılan **da / de** hiçbir zaman **ta / te** biçiminde yazılmaz:

Örnekleri inceleyelim:

- Oğlu **da** geldi gelini **de**.
- Durumu oğluna **da** bildirdi.
- Sen **de** mi kardeşim?
- Güç **de** olsa yapacak.
- Konuşur **da** konuşur, hiç susmaz.

- Gidip **de** gelmemek var, gelip **de** görmemek var, cümlesindeki **de**'ler;
- Gidip **te** gelmemek, gelip **te** görmemek var, biçiminde yazılamaz.

[GÖSTER](#)

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

Bağlaç Olan da / de'nin Yazılışı

UYARI: Ya sözüyle birlikte kullanılan **da** ayrı yazılır:

UYARI: Da / de bağlacını kendisinden önceki kelimeden **kesme** ile ayırmak yanlıştır:

Örnekleri inceleyelim:

- Ayşe **ya da** Fatma gelecekti.

Örnekleri inceleyelim:

- Ayşe **de** geldi. (**doğru**)
- Ayşe'**de** geldi. (**yanlış**)

GÖSTER

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

Soru Eki mı / mi / mu / mü'nün Yazılışı

Bu ek gelenekleşmiş olarak ayrı yazılır ve kendisinden önceki kelimenin son ünlüsüne bağlı olarak ünlü uyumlarına uyar:

UYARI: Soru ekinden sonra gelen ekler, bu eke bitişik olarak yazılır:

Örnekleri inceleyelim:

- Kaldın **mi** sen?
- Sen de **mi** gelecektin?
- Olur **mu** acaba?
- İnsanlık öldü **mü** kardeşim?

Örnekleri inceleyelim:

- Onu bana verecek **misin**?
- Okuyor **muydunuz**?
- Çocuk **muyum**?
- Gelecek **miymiş**?
- Güler misin, ağlar **mısın**?

[GÖSTER](#)

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

Soru Eki mı / mi / mu / mü'nün Yazılışı

UYARI: Bu ek sorudan başka görevlerde kullanıldığında da ayrı yazılır:

UYARI: Birleşik fiillerde mi soru eki iki kelimenin arasına da gelebilir:

Örnekleri inceleyelim:

- Güzel **mi** güzel bir bahçe!
- Yağmur yağdı **mi** dışarı çıkamayız ki!

Örnekleri inceleyelim:

- Vaz **mi** geçtin?
- Yardım **mi** edecektin sanki!

GÖSTER

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

Hece Yapısı ve Satır Sonunda Kelimelerin Bölünmesi

Türkçede kelime içinde iki ünlü arasındaki ünsüz, kendinden sonraki ünlüyle hece kurar:

Kelime içinde yan yana gelen iki ünsüzden ilki kendinden önceki ünlüyle, ikincisi kendinden sonraki ünlüyle hece kurar:

Kelime içinde yan yana gelen üç ünsüz harften ilk ikisi kendinden önceki ünlüyle, üçüncüsü kendinden sonraki ünlüyle hece kurar:

Örnekleri inceleyelim:

Ya-zı-cı, a-lı-yor, ki-ta-bı

Örnekleri inceleyelim:

Al-dı-y-sa, bak-say-dın

Örnekleri inceleyelim:

Sark-tı Türk-çe sert-leş

[GÖSTER](#)

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

Hece Yapısı ve Satır Sonunda Kelimelerin Bölünmesi

UYARI: Batı kökenli kelimeler, Türkçenin hece yapısına göre hecelere ayrılır:

band-rol, kont-rol, port-re,
prog-ram, sant-ral, sürp-riz,
tund-ra, vb.

UYARI: Türkçede satır sonunda kelimeler bölünebilir fakat heceler bölünemez.

Yani,
.....yarın bize **gelec-**
ekmiş.
örneğinde olduğu gibi hecenin bölünmesi yanlıştır.

UYARI : İlk heceden sonraki heceler ünsüzle başlar. Bitişik yazılan kelimelerde de bu kurala uyulur:

He-ce-den
Son-ra-ki
He-ce-ler
Ba-şöğ-ret-men,
İl-ko-kul,
Ka-ra-os-ma-noğ-lu

[GÖSTER](#)

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

Hece Yapısı ve Satır Sonunda Kelimelerin Bölünmesi

UYARI: Ayırma esnasında satır sonunda ve satır başında tek harf bırakılmaz:

.....u-
çurtma değil,
.....uçurt-
ma;
.....müdafa-
a değil,
.....müda-
faa;

UYARI: Kesme işareti satır sonuna geldiğinde yalnız kesme işareti kullanılır; ayrıca çizgi kullanılmaz.

.....Edirne
nin...
.....Ankara'
dan..
.....1996'
da.

[GÖSTER](#)

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

İkilemelerin Yazılışı

İkilemeler ayrı yazılır.

Örnekleri inceleyelim:

adım adım, ağır ağır, akın akın, allak bullak,
çeşit çeşit, derin derin, gide gide, güzel güzel,
karış karış, kös kös (dinlemek), kucak kucak,
şıpır şıpır, tak tak (vurmak), takım takım, tıkrı
tıkrı, yavaş yavaş, kırk elli (yıl), üç beş (kişi), yüz
yüz elli (yıllık) vb. bata çıka, çoluk çocuk, düşe
kalka, eciş bücüş, eğri büğrü, enine boyuna,
eski püskü, ev bark, konu komşu, pılı pırtı,
salkım saçak, sere serpe, soy sop, süklüm
püklüm, yana yakıla, yarım yamalak vb.

m ile yapılmış ikilemeler de ayrı yazılır:

Örnekleri inceleyelim:

at mat, çocuk mocuk, dolap
molap, kapı mapı, kitap mitap vb

İsim durum ekleri ve iyelik ekiyle yapılan ikilemeler de ayrı yazılır:

Örnekleri inceleyelim:

baş başa, diz dize, el ele, göz göze, iç
içe, omuz omuza, yan yana; baştan
başta, daldan dala, elden ele, günden
güne, içten içe, yıldan yıla; başa baş,
bire bir (ölçü), dişe diş, göze göz, teke
tek; ardı ardına, boşu boşuna, günü
gününe, peşi peşine, ucu ucuna vb.

GÖSTER

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

Dilimize Yabancı Dillerden Girmiş Kelimelerin Yazılışı

Çift ünsüz harfle başlayan Batı kökenli alıntılar, ünsüzler arasına ünlü konulmadan yazılır:

Örnekleri inceleyelim:

gram, gramer, gramofon, grup, Hristiyan, kral, kredi, kritik, plan, pratik, problem, profesör, program, proje, propaganda, protein, prova, psikoloji, slogan, snop, spiker, spor, staj, stil, stüdyo, trafik, tren, triptik vb.

İçinde yan yana iki veya daha fazla ünsüz bulunan Batı kökenli alıntılar, ünsüzler arasına ünlü konmadan yazılır:

Örnekleri inceleyelim:

alafranga, apartman, biyografi, elektrik, gangster, kilogram, orkestra, paragraf, telgraf vb.

İki ünsüzle biten Batı kökenli alıntılar, ünsüzler arasına ünlü konmadan yazılır:

Örnekleri inceleyelim:

film, form, lüks, modern, natürmort, psikiyatr, slayt, teyp vb.

[GÖSTER](#)

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

Sayıların Yazılışı

Sayılar rakamla yazılabileceği gibi harflerle de yazılabilir:

Örnekleri inceleyelim:

Bin yıldan beri
On dört gün
Haftanın beşinci günü
Üç ayda bir, yüz soru
İki hafta sonra
Üçüncü sınıf vb.

Saat, para tutarı, ölçü, istatistik verilere ilişkin sayılarda ise rakam kullanılır:

Örnekleri inceleyelim:

16.30'da, 12.00'de, 1.556.000 lira, 26 kilogram, 159 kilometre, 17 metre kumaş, 1.250.000 kişi vb.

NOT: Saatler ve dakikalar metin içinde yazıyla da yazılabilir:

Örnekleri inceleyelim:

saat dokuzu beş geççe, saat yediye çeyrek kala, mesela saat onda vb.

[GÖSTER](#)

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

Sayıların Yazılışı

NOT: Dört veya daha çok basamaklı sayıların kolay okunabilmesi amacıyla içinde geçen bin, milyon, milyar ve trilyon sözleri harfle yazılabilir:

Birden fazla kelimeden oluşan sayılar ayrı yazılır:

Para ile ilgili işlemlerle senet, çek vb. ticari belgelerde geçen sayılar bitişik yazılır:

Örnekleri inceleyelim:

1 milyar 500 milyon kişi,
3 bin 255 kalem,
8 trilyon 412 milyar vb.

Örnekleri inceleyelim:

iki yüz, üç yüz altmış beş, bin iki yüz
elli bir vb.

Örnekleri inceleyelim:

1650,35 (binaltıyüzelli TL, otuzbeş kr.)

GÖSTER

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

Sayıların Yazılışı

Yüzde ve binde işaretleri yazılırken sayılarla işaret arasında boşluk bırakılmaz:

Örnekleri inceleyelim:

%25, %50 vb.

Adları sayılardan oluşan iskambil oyunları bitişik yazılır:

Örnekleri inceleyelim:

altmışaltı, ellibir, yirmibir vb.

Romen rakamları tarihî olaylarda, yüzyıllarda, hükümdar adlarında, tarihlerde, ayların yazılışında, kitap ve dergi ciltlerinde, kitapların asıl bölümlerinden önceki sayfaların numaralandırılmasında, maddelerin sıralandırılmasında kullanılır:

Örnekleri inceleyelim:

II. Dünya Savaşı; XX. yüzyıl; III. Selim, XIV. Louis, II. Wilhelm, V. Karl, VIII. Edward; 10.XI.1928; I. Cilt; I)... II) ... vb.

GÖSTER

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.

Sayıların Yazılışı

Dört veya daha çok basamaklı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve aralarına nokta konur:

Örnekleri inceleyelim:

4.567,
326.197,
49.750.812,
28.434.250.310.500 vb.

Sayılarda kesirler virgülle ayrılır:

Örnekleri inceleyelim:

15,2 (15 tam, onda 2);
5,26 (5 tam, yüzde 26) vb.

Sıra sayıları yazıyla ve rakamla gösterilebilir. Rakamla gösterilmesi durumunda ya rakamdan sonra bir nokta konur ya da rakamdan sonra kesme işareti konularak derece gösteren ek yazılır:

Örnekleri inceleyelim:

15., 56.,
XX.;
15'inci, 56'ncı,
XX'nci vb.

GÖSTER

Örnekleri görmek için
butona tıklayın.